

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.3/.7

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-7/87>

ІНТЕРПОЛ У МІЖНАРОДНІЙ БОРОТБІ З ТЕРОРИЗМОМ

INTERPOL IN THE INTERNATIONAL FIGHT AGAINST TERRORISM

Антонюк А.Б., к.ю.н.,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Університет державної фіскальної служби України

Русецька В.А., студентка магістратури
Навчально-науковий інститут права
Університету державної фіскальної служби України

Стаття присвячена аналізу сучасних проблем участі Інтерполу в розслідуванні, протидії та припиненні терористичних акцій. Поручується тема особливостей розслідування актів кримінального й політичного тероризму, а також аргументується особлива юридична й організаційно-методична значущість антитерористичної діяльності Міжнародної організації кримінальної поліції. Метою дослідження є оцінка ролі Інтерполу в протидії тероризму в сучасний період.

Методологія роботи будується шляхом комбінації елементів порівняльного, системного й логічно-правового аналізу. У статті автори доходять висновку, що Інтерпол бере пряму участь у запобіганні, розслідуванні й припиненні терористичних актів, водночас розв'язуючи завдання координації діяльності правоохоронних органів національних держав і міждержавних об'єднань. Повній реалізації потенціалу Інтерполу у сфері протидії тероризму перешкоджають відсутність єдності підходів до кримінально-правової констатації тероризму, відсутність можливості в Міжнародній організації кримінальної поліції брати участь у розслідуванні актів внутрішнього тероризму й наявність у злочинців, які виправдовують вчинення терористичних актів політичними мотивами, цілого ряду правових преференцій у порівнянні з особами, які вчиняють аналогічні діяння з міркувань загальнокримінального характеру, тобто заради отримання прибутку. Автори статті стверджують, що Інтерполом проводиться масштабна робота з координації діяльності поліцейських та інших правоохоронних органів держав, а також регіональних державних союзів у боротьбі з тероризмом. Але для зростання ефективності роботи Інтерполу нам очевидна необхідність профілактичної нормотворчості, орієнтованої на створення механізмів превентивного реагування на освоєння терористами нових форм злочинної діяльності.

Ключові слова: міжнародне кримінальне право, міжнародна безпека, розслідування актів тероризму, злочинність, міжнародні організації, протидія тероризму, терористичний акт, міжнародне співробітництво, тероризм, Інтерпол.

The article is devoted to the analysis of current problems of Interpol's participation in the investigation, counteraction and cessation of terrorist acts. The topic of the peculiarities of the investigation of actions of criminal and political terrorism is raised, as well as the specific legal and organizational-methodological significance of the anti-terrorist activity of the International Criminal Police Organization is argued. The purpose of this research is to assess the role of Interpol in countering terrorism in the modern period.

The methodology of work is built by combining elements of comparative, systematic and logical-legal analysis. In the article, the author concludes that Interpol is directly involved in the prevention, investigation and cessation of terrorist acts, while solving the problem of coordinating the actions of law enforcement agencies of nation states and intergovernmental associations. The full realization of Interpol's counter-terrorism potential is hampered by the lack of unity of approach to the criminal law of terrorism, the inability of the International Criminal Police Organization to take part in the investigation of acts of internal terrorism, and the presence of criminals who justify terrorist acts for political reasons in comparison with persons who commit similar acts for reasons of a general criminal nature, so for profit. The author of the article claims that Interpol is carrying out large-scale work to coordinate the activities of police and other law enforcement agencies of states, as well as regional state unions in the fight against terrorism. But in order to increase the efficiency of Interpol's work, we need the need for preventive rule-making, focused on creating mechanisms for preventive response to the development of new forms of criminal activity by terrorists.

Key words: international criminal law, international security, investigation of acts of terrorism, crime, international organizations, counteraction to terrorism, terrorist act, international cooperation, terrorism, Interpol.

Вступ. Історичний досвід співпраці держав у боротьбі з антисоціальною поведінкою налічує не одне десятиліття. Одним із факторів, за якими об'єднують зусилля різних країн у галузі правоохоронної діяльності, є тероризм, різні прояви якого створюють загрозу для суспільного й політичного життя тою чи іншою мірою для всіх держав на планеті. Вони спрямовані проти певних загальнолюдських цінностей, що охороняються вже не тільки національним, а й міжнародним правом [17, с. 98]. І, як зазначає М.І. Костенко, міжнародне право має бути в авангарді боротьби з тероризмом [16, с. 90].

Шанхайська конвенція про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом та екстремізмом від 15 червня 2001 року [13] в ст. 3 містить програмне положення про те, що стори (держави, які уклали Конвенцію) вживають таких

заходів, які можуть виявитися необхідними, в тому числі у відповідних випадках в області національного законодавства, для забезпечення того, щоб діяння, зазначені в п. 1 ст. 1 цієї Конвенції (тероризм, сепаратизм та екстремізм), ні за яких обставин не підлягали виправданню з міркувань виключно політичного, філософського, ідеологічного, расового, етнічного, релігійного або іншого аналогічного характеру й мали наслідками покарання відповідно до ступеня їхньої тяжкості.

Співзвучна норма міститься в ст. 5 Міжнародної конвенції про боротьбу з бомбовим тероризмом від 16 грудня 1997 року (далі – Конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом) [9], у ст. 6 Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму, прийнятої в Нью-Йорку 9 грудня 1999 року [10] й інших нормативно-право-

вих документах Організації Об'єднаних націй, присвячених боротьбі з тероризмом [1; 5; 8].

Важливе місце в протидії тероризму займають і правові акти міжнародних регіональних організацій [2; 3; 6; 7; 13].

Деякі акти тероризму за способом скоєння та наслідками вражають своєю незрозумілою ніякими міркуваннями жорстокістю та цинізмом, байдужістю до людського життя як загально визнаної найвищої соціальної цінності. Зокрема, такими акціями стали події 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку й Вашингтоні, де в результаті дій терористичного угруповання «Аль-Каїда» під уламками веж-близнюків торгового центру загинули понад 5 тис. осіб, які багато в чому змінили архітектуру сучасного світу. І спонукали світову спільноту на вироблення нових механізмів у протидії терористичній небезпеці. Крім того, в останні роки відбувалися: терористичний акт у Беслані (1 вересня 2004 року – 3 вересня 2004 року), один із найжорстокіших в історії Російської Федерації, коли від дій терористів загинули 334 людини, з яких 186 були дітьми; теракти в Мадриді 11 березня 2004 року, під час яких у результаті вибухів у чотирьох вагонах електропоїзда загинула 191 людина [17, с. 29]. Такого роду злочинні прояви демонструють серйозність потенційної загрози для безпеки громадян, держав і світової спільноти в цілому.

Статистика й географія терористичних акцій, а також їхня трансформація в надзвичайно небезпечні форми злочинної поведінки (що характеризуються фінансовою незалежністю, професійністю, організованістю, технічною оснащеністю, цілеспрямованістю, лідерством (фанатизмом) виконавців) засвідчують про гостру потребу об'єднання та активізації зусиль правоохоронних органів усіх держав для протидії подібній злочинній діяльності. Сказане повною мірою належить і до діяльності міжнародних організацій і структур, таких як Організація Об'єднаних націй (ООН), Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) й створена 7 вересня 1923 року Міжнародна комісія кримінальної поліції, перейменована в 1956 році в Міжнародну організацію кримінальної поліції (англ. – International Criminal Police Organization), або скорочено Інтерпол [33].

Метою дослідження є оцінка ролі Інтерполу в протидії, припиненні й розслідуванні терористичних акцій у сучасний період.

Методологія роботи вибудована на основі поєднання системного, порівняльного й логічно-правового аналізу.

Виклад основного матеріалу. Штаб-квартира Інтерполу розташована у французькому місті Ліоні. Міжнародна організація діє через свої відділення на територіях держав-учасниць, у тому числі для запобігання, припинення та розслідування терористичних актів, скоєних фактично в будь-якій точці планети, згідно зі своїм Статутом [12].

Інтерпол ще в 1984 році своєю резолюцією ввів у дію Керівництво по боротьбі з міжнародним тероризмом [29, с. 104–105; 22]. І активно включився в боротьбу з тероризмом в 1985 році, після того, як на засіданні його 54-ї Генеральної Асамблеї у Вашингтоні було прийнято рішення про створення спеціальної групи, до завдання якої віднесли координацію боротьби з міжнародним тероризмом.

У своїй антитерористичній діяльності Інтерпол активно співпрацює з міжнародними регіональними організаціями, наприклад, з Асоціацією начальників поліції регіону АСЕАН – Асеанопол (Association of National Police Forces of the Asian Region – Aseanapol) [31]; зі створеною за ініціативою держав Латинської Америки й Карибського басейну політичною спільнотою Америки – Амеріпол (Police Community of the Americas – Ameripol) [30], а також поліцейським відомством Африканського Союзу під назвою Африпол (African Mechanism for Police Cooperation – Afripol) [29].

На найвищому рівні тісно й продуктивно співпрацює в боротьбі з тероризмом Інтерпол здійснює з Європейським поліцейським відомством, що має назву Європол (European police office – Europol) [32], який отримав у січні 2005 року статус Агентства Європейського Союзу [27, с. 23]. З цієї метою в новій редакції Регламенту Європейського парламенту й Ради Європейського Союзу від 11 травня 2016 року № 2016/794 встановлено правило, згідно з яким кожна держава-член Європейського Союзу створює або призначає національну одиницю, яка є органом зв'язку між Європолом і компетентними органами цієї держави-члена (ст. 7) [11].

У тому, що стосується боротьби проти тероризму на територіях країн-членів Європейського Союзу, можна вести мову про великий масштаб виконаної роботи в рамках співпраці Інтерполу та Європолу в протидії цьому злочинному прояву. Значущість Європолу (поряд з Інтерполом) «настільки велика, що зараз вже досить складно уявити іншу модель роботи поліцейської служби Європейського союзу й координації національних служб» [18, с. 18].

Протидія тероризму здійснюється Інтерполом не тільки за допомогою активних дій правоохоронної спрямованості, які виконуються згідно з міжнародними договорами про надання правової допомоги, а й за допомогою організаційної, методичної допомоги, складання статистичних звітів та обміну інформацією. Подібні обов'язки покладені на Генеральний секретаріат і Національне центральне бюро Інтерполу [25].

В інтернеті постійно з'являється маса інформації про надання Інтерполом допомоги різним державам у розслідуванні терористичних актів, скоєних на їхній території. Ця допомога зазвичай полягає в таких діях: сприяння в ідентифікації жертв, дешифрування вилучених телефонів та інших портативних пристроїв, робота з біометрією, аналіз фото й відео. Отримана співробітниками Інтерполу на місці події інформація зазвичай порівнюється з міжнародною базою даних.

Діяльність Інтерполу в рамках боротьби з тероризмом зосереджена переважно на розв'язанні завдань, пов'язаних із виявленням терористів і припиненням їх діяльності. Їх виконання забезпечується шляхом реалізації програм накопичення, обробки й передачі інформації, знищення каналів фінансування, вербування та перекидання кадрів злочинних організацій, спеціальної підготовки співробітників поліції та забезпечення оперативної підтримки їхньої діяльності.

Так, Інтерполом пушений у дію проєкт FIRST (Facial, Imaging, Recognition, Searching and Tracking), що дозволяє правоохоронцям держав-учасників обмінюватися біометричними даними вже відомих терористів та осіб, підозрюваних у причетності до відповідних злочинів.

У рамках такої ініціативи також розгортаються програми навчання співробітників національної поліції навичок використання гаджетів, призначених для збору біометричних даних засуджених і підозрюваних і створення їхніх цифрових профілів. Ця робота приносить свої плоди. Так, у 2018 році впровадження відповідних практик в одній із в'язниць Багдада дозволило виявити серед ув'язнених відразу трьох високопоставлених представників міжнародних терористичних організацій [25].

Інтерпол надає національним державам суттєву допомогу в рамках відстеження пересувальних міжнародних терористів, організації ефективного прикордонного контролю. Використовуючи інформацію, що надходить від держав-учасників і міжнародних організацій, Інтерпол сформував базу даних про понад 48 тис. терористів, які прямують різними країнами. Також активно накопичуються матеріали про викрадені й сфальсифіковані проїзні документи, які використовуються зловмисниками [26].

У рамках боротьби з фінансуванням тероризму Інтерпол тісно взаємодіє із заснованою на рішенням «Вели-

кої сімки» (G7) Групою розробки фінансових заходів із боротьби з відмиванням грошей (FATF) і Групою підрозділів фінансової розвідки «Егмонт», яка об'єднує понад 160 юрисдикцій.

Робота Інтерполу забезпечує оперативний обмін інформацією між поліцією, органами фінансової розвідки й митниці. Співробітники Інтерполу також беруть участь у консультуванні слідчих органів по конкретних справах, пов'язаних із фінансуванням тероризму. Особливо велика роль Інтерполу у виявленні кримінальних схем отримання коштів для надання матеріальної допомоги терористам. У такому випадку необхідно відзначити, що міжнародні терористичні організації часто використовують як джерела фінансування злочинні організації, що спеціалізуються на шахрайстві, викраденні людей із метою отримання викупу, работоргівлі, контрабанді й нелегальній торгівлі нафтою, алмазами, золотом і наркотиками [28].

Проект Інтерполу Watchmaker дозволяє співробітникам правоохоронних органів у всьому світі оперативно отримувати доступ до інформації про людей, причетних до використання, виготовлення саморобних вибухових пристроїв (далі – СВП) і хімічних речовин, які використовуються в процесі їхнього виготовлення. Також проект містить у собі повну інформацію про виявлені спроби контрабанди СВП. У відповідній базі даних зберігається інформація про понад 3,5 тис. фізичних осіб [24].

Інтерпол є одним із лідерів у плані розвитку методів використання соціальних медіа в рамках боротьби з тероризмом. Організація досягла успіхів не тільки в розробці способів виявлення акаунтів, які використовуються з метою вербування терористів, координації їхніх дій і збору фінансів на потреби зловмисників. Також були вироблені методики виявлення потенційних свідків злочинів. Прикладом їхнього ефективного використання можуть слугити розслідування теракту 22 березня 2017 року на Вестмінстерському мосту в Лондоні й нападу на готельний комплекс у Найробі 15 січня 2019 року. Натепер експерти Інтерполу займаються адаптацією технології розпізнавання осіб до формату соціальних медіа. Вони також регулярно проводять спільно зі співробітниками Контртерористичного центру Організації Об'єднаних Націй (КТЦООН) навчальні семінари для працівників слідчих органів. Крім цього, Інтерполом був виданий спеціальний довідник по використанню Інтернету й соціальних мереж для проведення розслідувань терористичних злочинів. За участю експертів Інтерполу було розроблено оперативне керівництво з розслідування діяльності терористів у Даркнеті – сегменті Інтернету, недоступному за допомогою програм-пошукачів [23].

Окремо необхідно зазначити, що згадані вище бази даних Інтерполу доступні для національних правоохоронних структур у режимі реального часу й надійно захищені від зовнішнього втручання завдяки роботі телекомунікаційної системи зв'язку «I-24/7». Крім того, розроблене фахівцями Інтерполу програмне забезпечення дозволяє переносити необхідну інформацію на мобільні гаджети, що працюють без підключення до Інтернету [27].

«Створення Інтерполу й подальша регіоналізація поліцейського співробітництва, – як обґрунтовано зазначає А.А. Губернська, – привели до формування багаторівневих відносин не тільки між самими міжнародними поліцейськими організаціями, але й між цими організаціями й державами, які можуть виступати одночасно членами кількох міжнародних поліцейських установ» [15].

Під час надання правової допомоги державам-запитувачам міжнародною організацією активно використовуються і традиційні (відпрацьовані, усталені) форми: розкриття та подання; передача предметів, які використовувалися в процесі скоєння злочинів, у тому числі знарядь злочинів; предметів, придбаних у результаті злочинів або як винагороди за них, або ж предметів, які злочинець

одержав замість предметів, придбаних таким чином; передача предметів, які можуть мати значення доказів у кримінальній справі [15, с. 6].

Значущість участі Інтерполу в припиненні й розслідуванні терористичних акцій проявляється в тому, що він:

- займає керівну посаду, властиву міжнародному (міждержавному) політичному відомству, що дозволяє йому контролювати й координувати діяльність усіх суб'єктів міжнародного права в поліцейській сфері;
- створює умови, що забезпечують стратегічну й оперативну координацію міжнародного розшуку злочинців [23, с. 100], у тому числі терористів;
- забезпечує оперативне виконання запитів держав у рамках порушених ними кримінально-судових проваджень;
- розробляє рекомендації щодо підвищення ефективності міжнародного співробітництва правоохоронних структур у протидії найнебезпечнішим формам злочинної поведінки;
- модернізує обмін оперативною, слідчою та стратегічною інформацією, актуальною для боротьби з тероризмом;
- розробляє і пропонує для застосування в діяльності поліцейських органів різних держав комплекс заходів щодо встановлення особи й припинення діяльності терористів-смертників (наприклад, якщо затримати й знешкодити терориста без реальної загрози для життя та здоров'я оточення неможливо, то допустимо його знищення снайперським вогнем [20, с. 130]);
- забезпечує розумну мінімізацію дублювання правоохоронних і правозабезпечувальних функцій у процесі попередження, припинення та розслідування актів тероризму;
- сприяє взаєморозумінню між національними політичними відомствами під час здійснення спільної антитерористичної діяльності;
- регулярно проводить симпозиуми по боротьбі з міжнародним тероризмом [23, с. 104].

Місцем проведення зазначених в останньому пункті симпозиумів є не тільки штаб-квартира Інтерполу в Ліоні, а й окремі регіональні центри на різних континентах.

Інтерпол оперативно відгукується на будь-яке прохання про надання допомоги в розслідуванні тероризму, але на шляху надання цієї допомоги періодично виникають перешкоди, існування яких зумовлено специфікою територіального й суб'єктного ознак актів тероризму. На наш погляд, політичні розбіжності між державами не повинні слугити виправданням ігнорування міжнародного співробітництва в цій сфері [26, с. 188].

Проект Кодексу злочинів проти миру й безпеки людства, що розробляється ООН протягом багатьох років (остання редакція була затверджена в 1996 році), встановлює, що до злочинів такої групи, зокрема, належить ведення або заохочення владою будь-якої держави терористичної діяльності в іншій державі або допущення владою будь-якої держави організованої діяльності, розрахованої на вчинення терористичних актів в іншій державі [4].

Водночас у ст. 3 Статуту Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерполу) міститься положення, згідно з яким цій організації суворо забороняється будь-яке втручання або діяльність політичного, військового, релігійного чи расового характеру [12].

Таким чином, Організацією Об'єднаних Націй вироблена правова оцінка тероризму як злочинної діяльності, що здійснюється на території іноземної держави. Фактично подібний підхід означає, що терористична діяльність, здійснювана особами в державі, громадянами якої вони є, не може бути предметом розслідування та надання іншої допомоги з боку Інтерполу, якщо подібні злочини не можуть бути кваліфіковані як загальнокримінальні.

Згадана раніше Конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом у ст. 3 констатує, що ця Конвенція не застосовується у випадках, коли злочин скоєно в одній державі, підозрюваний у скоєнні злочину й потерпілі є громадянами цієї держави, підозрюваний у скоєнні злочину знайдений на території цієї держави, й жодна інша держава не має підстав для здійснення своєї юрисдикції відповідно до п. 1 ст. 6 або п. 2 ст. 6 Конвенції, що не виключає застосування до цих випадків у разі відповідних обставин положень ст. ст. 10–15 [9].

Свою чергою в ст. ст. 10–15 Конвенції про боротьбу з бомбовим тероризмом йдеться про отримання доказів, необхідних для розгляду; про неприпустимість відмови у видачі з політичних мотивів; неприпустимість видачі, яка має на меті кримінальне переслідування особи за ознакою раси, віросповідання, громадянства, етнічного походження або політичних переконань, або якщо задоволення цього запиту завдасть шкоди становищу цієї особи з будь-якої із цих причин; про передачу особи для надання свідчень; про справедливе поводження щодо особи, взятої під варту; про запобігання бомбового тероризму. Одним словом, розв'язуються процесуальні питання та визначаються превентивні заходи [9].

Наведені факти дозволяють зробити невтішний висновок про те, що особа, яка вчинила акт тероризму з політичних мотивів, знаходиться у вигіднішому, а в окремих випадках невразливому положенні щодо дій Інтерполу в порівнянні з особою, що зробила аналогічний злочин з інших мотивів (загальнокримінальний тероризм). П.В. Агапов у зв'язку із цим пише, що найголовнішим фактором, що ускладнює єдиний підхід до визначення тероризму і його юридичного «оформлення», а як наслідок цього, вироблення узгоджених, об'єднаних міжнародних заходів із боротьби з ним, є крайня політизованість оцінок [14, с. 30].

Проект Кодексу злочинів проти миру й безпеки людства, незважаючи на те, що він знаходиться ще в стадії доробки, проводить чітку лінію розмежування внутрішнього тероризму на політичний і кримінальний [4].

Однак публічна декларація політичних мотивів терористів найчастіше носить лише імітаційний характер. Заявляючи про свою прихильність певним політичним цілям, терористи на практиці використовують їх лише як прикриття, інструмент легітимації в публічному просторі. У реальності метою відповідних структур є отримання прибутку за допомогою злочинної діяльності: рекету, організації викрадень заради отримання викупу, торгівлі зброєю, наркотиками або рабами, контрабанди й так далі.

Звісно ж, що «подвійний стандарт» під час політичної, правової та оперативної оцінки акту міжнародного тероризму, який застосовувався і в ряді випадків продовжує застосовуватися, є головною причиною того, що держави, міжнародні організації та міжнародна спільнота в цілому не багато чого досягли в справі боротьби з міжнародним тероризмом. Останній перетворився в некеровану руйнівну силу, яка загрожує не тільки конкретним особам, а й державам і цілим народам, а врешті-решт і всьому людству [18, с. 101–102].

На сучасному етапі для забезпечення захищеності світової спільноти від наслідків тероризму міжнародним організаціям, насамперед ООН, слід переглянути політику «подвійних стандартів» у розслідуванні тероризму в контексті віднесення її до правоохоронної, а не до політичної сфери.

ООН, яка виконує роль координаційного центру співробітництва держав і міжнародних організацій у боротьбі зі злочинністю, слід активізувати діяльність, спрямовану на встановлення єдиних стандартів і норм, прийняття уніфікованих міжнародних кримінально-правових актів та еталонів поводження з правопорушниками [20, с. 85].

Єдиний підхід у кримінально-правовій констатації тероризму й інших злочинів проти миру, безпеки, основоположних прав і свобод людини ООН здатна забезпечити, активізуючи підготовку проєктів і прийняття міжнародних договорів та інших міжнародних актів, насамперед Конвенції про міжнародні злочини або Кодексу про міжнародні злочини, «пілотний» проєкт якого був запропонований ще в 1982 році, але до теперішнього часу знаходиться в стані доопрацювання органами.

Ефективність діяльності Інтерполу в боротьбі з тероризмом, у тому числі участь цього органу в розслідуванні терористичних акцій, багато в чому залежить від того, наскільки дієвою та адекватною буде нормативна основа цієї діяльності на глобальному рівні. І в розробці подібної основи повинні продовжувати активно брати участь не тільки Генеральна Асамблея ООН, Рада Безпеки ООН, котра заснувала Контртерористичний комітет у складі всіх 15 членів Ради Безпеки, а й Економічна й Соціальна ради ООН, Секретаріат ООН, а також інші структури ООН, уповноважені здійснювати подібну нормотворчість.

Так, одним із напрямків нормотворчості й подальшої практичної діяльності Інтерполу повинна стати розробка й практична реалізація заходів, спрямованих на боротьбу з ядерним тероризмом, під яким розуміється «здійснення терористичних актів або загрози їх здійснення з використанням ядерних і радіоактивних матеріалів, включаючи захоплення ядерних об'єктів (установок), на яких є такі матеріали. Специфічним аспектом ядерного тероризму також є викрадення або вбивство ядерних фахівців» [19, с. 96].

Рада безпеки ООН, аналізуючи проблеми можливого прояву актів ядерного тероризму, залишається при думці, що ядерні заряди й аналогічна по разючому впливу зброя масового ураження не доступні терористам, але повністю виключати трансформацію тероризму шляхом доступу до ядерного озброєння не можна. Особливо на тлі зростання терористичних актів, скоєних смертниками [20, с. 127–132].

І, звичайно, погодимось з думкою І.І. Синякіна про те, що нові міжнародні норми повинні охоплювати не тільки наявні, а й майбутні види зброї масового знищення та матеріалів масового знищення (нині міжнародно правове регулювання передбачено тільки щодо біологічної, хімічної, ядерної та радіоактивної зброї) [21, с. 13]. Такого роду нормативно-правова база зробить ефективнішою міжнародне (міждержавне) співробітництво у сфері боротьби з тероризмом, у тому числі за участю Інтерполу.

Висновок. Підсумовуючи наведене, можна з упевненістю стверджувати, що Інтерполем ведеться масштабна робота з координації діяльності поліцейських та інших правоохоронних органів держав, а також регіональних державних союзів у боротьбі з тероризмом, водночас Інтерпол бере безпосередню участь у припиненні, запобіганні й розслідуванні актів тероризму. Масштаб і глобальна значущість діяльності Інтерполу в протидії тероризму не виключають наявності проблем і недоліків у його роботі з причини недосягнення державами єдності з питання правової оцінки тероризму, що в сукупності з іншими причинами сучасного світового порядку перешкоджає об'єктивній законодавчій констатації тероризму в міжнародних нормативних актах.

Збільшення ефективності роботи Інтерполу в області протидії тероризму вимагає уніфікації підходів до кримінально-правової констатації тероризму, надання йому повноважень, необхідних для участі в розслідуванні актів внутрішнього тероризму, й ліквідації правових преференцій, якими фактично володіють особи, що обґрунтовують свою участь у терористичних акціях політичними мотивами. Також очевидна необхідність профілактичної нормотворчості, орієнтованої на створення механізмів превентивного реагування на освоєння терористами нових форм злочинної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глобальна контртерористична стратегія ООН від 08 вересня 2006 р. *United Nations* : вебсайт. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/60/288> (дата звернення: 20.10.2020).
2. Договір про співробітництво держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав у боротьбі з тероризмом від 04 червня 1999 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_519#Text (дата звернення: 20.10.2020).
3. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27 січня 1977 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_331 (дата звернення: 20.10.2020).
4. Кодекс злочинів проти миру і безпеки людства : Проект (редакція 1996 р.). *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_710#Text (дата звернення: 20.10.2020).
5. Конвенція про взаємну правову допомогу і видачу з метою боротьби з тероризмом від 16 травня 2008 р. *Організація Об'єднаних Націй* : вебсайт. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/extradition_mutlegal_assist.shtml (дата звернення: 20.10.2020).
6. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму від 16 травня 2005 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712#Text (дата звернення: 20.10.2020).
7. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт, конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму від 16 травня 2005 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text (дата звернення: 20.10.2020).
8. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму від 13 квітня 2005 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d68#Text (дата звернення: 20.10.2020).
9. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 16 грудня 1997 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_374#Text (дата звернення: 20.10.2020).
10. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 09 грудня 1999 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_518#Text (дата звернення: 20.10.2020).
11. Регламент Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу № 2016/794 від 11 травня 2016 р. *EUR-Lex* : вебсайт. URL: <http://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 20.10.2020).
12. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу (набув чинності 13 червня 1956 р., у редакції від 01 січня 1986 р.) *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142#Text (дата звернення: 20.10.2020).
13. Шанхайська конвенція про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом і екстремізмом від 15 червня 2001 р. (набула чинності 29 березня 2003 р.). URL: <https://www.unodc.org/e4j/en/terrorism/module-5/key-issues/asian-region.html> (дата звернення: 20.10.2020).
14. Агапов П.В. Тероризм: опыт осмысления научных подходов к изучению проблемы. *Образование и право*. 2020. № 2. С. 29–31.
15. Губернская А.А. Правовое регулирование деятельности международных полицейских организаций : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Москва, 2018. 177 с.
16. Костенко Н.И. Роль международного права в борьбе с терроризмом. *Право и политика*. 2006. № 8. С. 90–98.
17. Ляхов Е.Г. Терроризм и межгосударственные отношения. Москва : Международные отношения, 1991. 213 с.
18. Мацакова Н.А. Становление и развитие Европола с момента основания и до принятия конвенции об учреждении полицейской службы Европейского союза. *Universum. Общественные науки*. 2017. № 5. С. 17–19.
19. Новиков В.Е. Предотвращение терроризма как одно из направлений борьбы за укрепление международного режима ядерного нераспространения. *Проблемы национальной стратегии*. 2013. № 1. С. 96–115.
20. Потоцкий Н.К. Тенденции развития сотрудничества в борьбе с международной и национальной преступностью в целях безопасности. *Международное сотрудничество евразийских государств: политика, экономика, право*. 2018. № 1. С. 83–90.
21. Синякин И.И. Терроризм с использованием оружия массового уничтожения: международно-правовые вопросы противодействия. Москва : Норма, 2012. 192 с.
22. AGN-1984-RES-6-Violent crime commonly referred to as terrorism. *Interpol* : офіційний сайт. URL: <http://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance/General-Assembly-Resolutions/Resolutions-1980-to-1989/1984-AGN53> (дата звернення: 22.10.2020).
23. Analysing social media. *Interpol* : офіційний сайт. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism/Analysing-social-media> (дата звернення: 22.10.2020).
24. Chemical and Explosives terrorism. *Interpol* : офіційний сайт. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism/Chemical-and-Explosives-terrorism> (дата звернення: 22.10.2020).
25. Identifying terrorist suspects. *Interpol* : офіційний сайт. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism/Identifying-terrorist-suspects> (дата звернення: 22.10.2020).
26. Preventing terrorist travel. *Interpol* : офіційний сайт. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism/Preventing-terrorist-travel> (дата звернення: 22.10.2020).
27. Terrorism. *Interpol* : офіційний сайт. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism> (дата звернення: 22.10.2020).
28. Tracing terrorist finances. *Interpol* : офіційний сайт. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism/Tracing-terrorist-finances> (дата звернення: 22.10.2020).
29. Afripol : Офіційний сайт. URL: <http://www.afripol.africaunion.org> (дата звернення: 22.10.2020).
30. Ameripol : Офіційний сайт. URL: <http://www.ameripol.org> (дата звернення: 22.10.2020).
31. Aseanapol : Офіційний сайт. URL: <http://www.aseanapol.org> (дата звернення: 22.10.2020).
32. Europol : Офіційний сайт. URL: <https://www.europol.europa.eu> (дата звернення: 22.10.2020).
33. Interpol : Офіційний сайт. URL: <http://www.interpol.int> (дата звернення: 22.10.2020).